

STORDATA
i forskning: store muligheter,
store utfordringer

Medisinsk og helsefaglig forskning
Hvår- og medisinintellektuell
forskningsskole

Institusjonsansvaret
Erfaringer med
forskningsetikkloven fra 2017

www.stikkom.no Professor Ragna

Nasjonalt seminar for behandling av uredelighetssaker, 1...

De nasjonale
**FORSKNINGSETISKE
KOMITEENE** 30 år 1990-2020

Høring Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora
Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) ønsker
innspill til revidert versjon av våre forskningsetiske retningslinjer.

**Can Repatriation be
Problematized? Should it be?**

Webinar om genetikk og kunstig intelligens - NEM-REK 1...

Årsrapport 2020

I. Leders beretning

De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK) gir med dette sin rapport om oppnådde mål og virkemidler for virksomheten i 2020. Vi redegjør også for eventuelle avvik fra tildelingsbrevet for 2020.

Overordnet er det virksomhetsleders oppfatning at de tildelte målene er oppnådd med tilfredsstillende resultater og innenfor forventet ressursbruk. Det er en prioritert oppgave for FEK å støtte forskere og forskningsinstitusjoner i arbeidet med forskningsetikk. Drøye tre år etter innføringen av Lov om organisering av forskningsetisk arbeid (2017) ser FEK at det stadig er et stort behov for dette. Oppgaven handler dels om å kunne bistå med ressurser i det forebyggende arbeidet, men også om å kunne bidra med veiledning i håndteringen av forskningsetiske saker og uredelighetssaker. En svært viktig møteplass for å oppnå målet er Lederforum, som er et årlig møte for ledere ved forskningsinstitusjonene. I 2020 var sentrale spørsmål til diskusjon knyttet både til leders rolle i det forebyggende arbeidet, og leders rolle i arbeidet med å håndtere ulike saker. Vi erfarer at det er stor interesse rundt arrangementet og at tilbakemeldinger tyder på at deltakerne opplever det som nyttig. I rapporteringen under mål 1 utdypes det hvordan FEK har jobbet med å legge til rette for at forskere og forskningsinstitusjoner tar hensyn til forskningsetikk i sitt arbeid.

En annen prioritert oppgave i 2020 har vært å styrke samarbeidet mellom komiteer og utvalg og sekretariatet. Godt samarbeid på tvers er en forutsetning for at FEK skal kunne utføre sine oppgaver på en tilfredsstillende måte. Vi har derfor jobbet med å tilrettelegge for gode prosesser for felles veiledning, uttalelser og produkter, blant annet ved å styrke den interne kommunikasjonen i sekretariatet med hyppigere møter, men også ved å styrke Samarbeidsutvalget, som er en møteplass for komité- og utvalgsledere, sekretariatsledere, direktør og seniorrådgiver innen HR og økonomi. I 2020 har FEK jobbet med en ny strategi for årene 2021-2025, der representanter for komiteer og utvalg samt ansatte har deltatt i en arbeidsgruppe. Komiteer, utvalg og sekretariat har i 2020 bidratt med innspill til en rekke relevante felles høringer, slik som innspill til Forskningsrådets nye strategi og Ny lov om universiteter og høyskoler. I fellesskap har vi også ferdigstilt og lansert rapporten *Stordata i forskning: store muligheter, store utfordringer*. Samlet er det virksomhetsleders oppfatning at samarbeidet er betydelig styrket.

2020 har også vært et år der FEK har markert sitt 30-årsjubileum. Dette gjorde vi gjennom en rekke arrangementer i oktober, der vi i løpet av en uke gjennomførte fire digitale åpne møter. Disse arrangementene henvendte seg også til en bredere offentlighet. I jubileumssuken lanserte vi også første episode i podkasten Forskningsetikk. Målet er at episodene kan være en ny inngang til forskningsetikk for de som ikke kjenner tematikken så godt fra før.

2020 har vært preget av koronapandemien, også i FEK. Pandemien har gjort at vi har avlyst enkelte faste årlige arrangementer, slik som Årskonferansen og Forskningsetisk forum. Ikke minst har komiteer og utvalg måtte legge om sine møter til digitale fra og med mars 2020, og de har på fleksibelt vis omstilt seg ved å ha kortere, men hyppigere møter. Samlet har ikke pandemien innvirket vesentlig på måloppnåelsen i 2020.

Helene Ingierd
Direktør, De nasjonale forskningsetiske komiteene,
Oslo, 15. mars 2021

II. Kort om FEK

FEK er et forvaltningsorgan for forskningsetiske spørsmål innen alle fagområder. FEK er underlagt Kunnskapsdepartementet.

Komiteene og utvalgene er faglige uavhengige. FEK omfatter følgende komiteer og utvalg med et felles sekretariat:

- Den nasjonale forskningsetiske komité for medisin og helsefag (NEM)
- Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi (NENT)
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)
- Nasjonalt utvalg for gransking av uredelighet i forskning (Granskingsutvalget)
- Nasjonalt utvalg for vurdering av forskning på menneskelige levninger (Skjelettutvalget), som er et underutvalg i NESH.

FEK er lokalisert i Kongens gate 14 i Oslo sentrum, og deler lokaler med Teknologirådet. Antall årsverk i 2020 var 9,75, 11 ansatte fordelt på 1 mann og 10 kvinner.

Samlet tildeling var i 2020 på 19.400.000, - inkludert lønnskompensasjon.

Utnyttelsesgrad av tildeling: 87,51%.

Driftsutgifter (inkl. lønn): 16.842.696, -

Lønnsandel av driftsutgifter: 74%.

Lønnskostnad per årsverk: 1.283.759, -.

Sekretariatet ble i 2020 ledet av Helene Ingierd.

III. Årets aktiviteter og resultater

FEKs samfunnsmål er "Etisk god og ansvarlig forskning". Virksomhetsleders overordnede vurdering er at FEK i vesentlig grad oppfyller de mål som er satt for virksomheten.

Risikovurderingen for måloppnåelse er lagt til grunn for valg av hensiktsmessige tiltak. Oppdrag gitt i tildelingsbrevet for 2020 vurderes som gjennomført. NEM, NENT, NESH, Granskingsutvalget og Skjelettutvalget utfører sine oppgaver med stor faglig dyktighet og bidrar til FEKs måloppnåelser. Den økonomiske ressursbruken er innenfor bevilgningen som er gitt gjennom tildelingsbrevet.

Oversikt over mål- og resultatstyring for FEK

KD har fastsatt følgende samfunnsmål for FEK:

- Etisk god og ansvarlig forskning

Følgende mål er fastsatt på brukernivå:

- Forskere og forskningsinstitusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning
- Andre aktører tar hensyn til forskningsetikk i sitt arbeid
- Samfunnet har tillit til forskning

I tildelingsbrevet for 2020 er det angitt at det første målet skal ha særlig prioritet.

Gjennom MRS-arbeidet har vi utviklet følgende mål for produkter og tjenester:

- Faglig gode retningslinjer og ressurser
- Profesjonell rådgivning og veiledning
- Velbegrunnede uttalelser og vedtak
- Relevante møteplasser for erfaringsutveksling og debatt

FEK har i tillegg et internt mål om å videreutvikle et kompetent og effektivt sekretariat, i tråd med strategien.

Kunnskapsdepartementet har også listet opp følgende to styringsparametere:

1. Forskningsetiske retningslinjer skal til enhver tid være gode verktøy for å fremme god og ansvarlig forskning
2. FEK oppfattes som en ressurs for forskningsinstitusjonene i deres arbeid med å fremme god og ansvarlig forskning

I tillegg bes FEK om å rapportere på saksbehandlingstid for klagesaker i NEM.

Rapporteringen følger tildelingsbrevet.

FEK har fastsatt nødvendige prosesser og aktiviteter for å nå målene. Komiteer og utvalg har utarbeidet aktivitetsplaner for 2020, strukturert etter mål for produkter og tjenester. Sekretariatet i FEK har også utarbeidet en egen aktivitetsplan med helhetlige prioriteringer. I det følgende redegjøres det for prioriteringer, hvordan FEK har arbeidet for å oppnå målsetningene og en vurdering av måloppnåelsene.

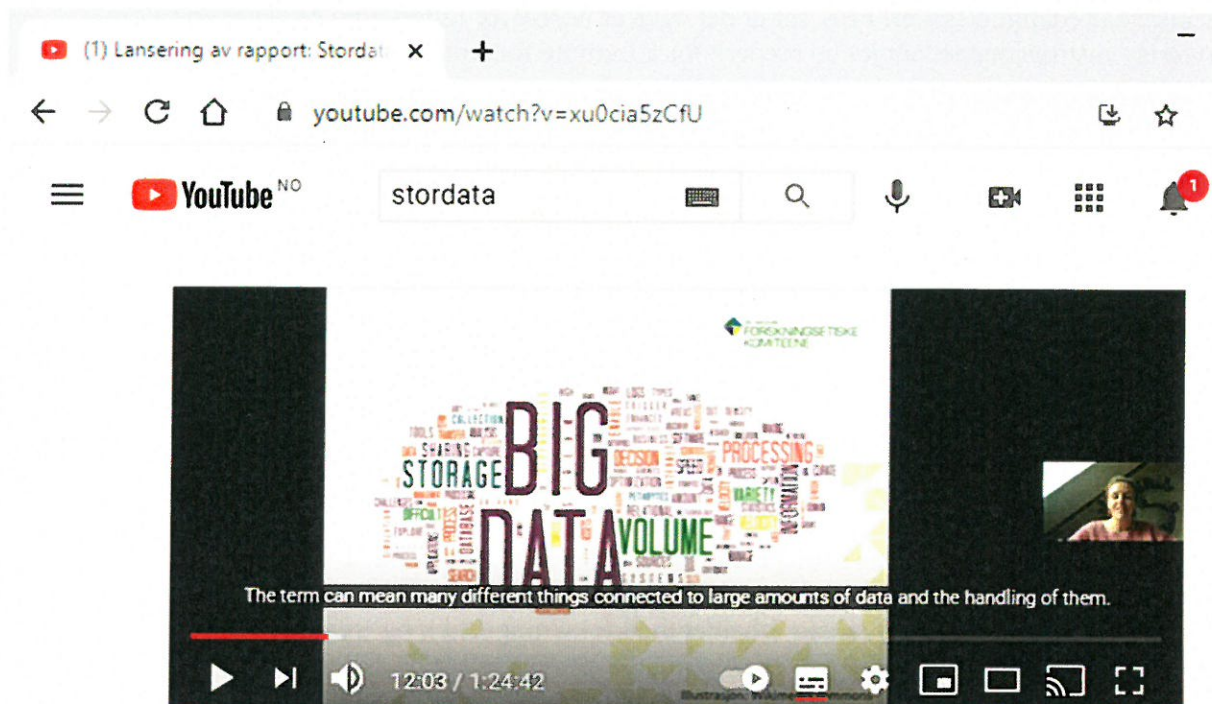
Mål 1: Forskere og forskningsinstitusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning

Tildelingsbrevet uttrykker at dette målet skal ha særlig prioritet, og FEK har da også rettet sin hovedinnsats mot dette målet.

FEK har arbeidet systematisk med å oppfylle mål 1 ved å bistå forskere og forskningsinstitusjoner med *faglig gode retningslinjer og ressurser*. Det er virksomhetsleders

oppfatning at dette er noe av det viktigste arbeidet vi gjør, da det utgjør en forutsetning for det øvrige arbeidet rettet mot forskere og forskningsinstitusjoner. Mye ressursbruk og arbeidstid går dermed med til å utarbeide retningslinjer og andre ressurser.

I 2020 har FEK ferdigstilt og lansert rapporten *Stordata i forskning: store muligheter, store utfordringer*. Dette er en tverrfaglig ressurs, primært rettet mot forskere og forskningsinstitusjoner. Formålet med rapporten er todelt: For det første ønsker FEK å stimulere til refleksjon og debatt ved å diskutere sentrale forskningsetiske spørsmål med stordata i forskning. For det andre vil FEK bidra med veiledning, gjennom overordnede anbefalinger for å fremme etisk god og ansvarlig forskning med stordata. FEK opplever at det har vært betydelig interesse for arbeidet, nasjonalt og internasjonalt, men ser samtidig at det kan være behov for at de enkelte forskningsmiljøene, gjerne i dialog med FEK, utarbeider mer spesifikke og konkrete retningslinjer på feltet.

Lansering av rapport: Stordata i forskning: store muligheter , store utfordringer

Sett 122 ganger • 15. okt. 2020

👍 0 💬 0 ➡ DEL ➡ LAGRE

De rådgivende komiteene NESH og NENT har jobbet med revisjon av hhv. *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora, juss og teologi* (NESH 2016) og *Forskningsetiske retningslinjer for naturvitenskap og teknologi* (NENT 2016) i 2020. Dette er de viktigste verktøyene komiteene utvikler, og arbeidet har vært høyt prioritert i komiteene. NEM har ferdigstilt *Veileder for medisinsk og helsefaglig forskning i lav- og mellominntektsland*. Veilederen skal være en praktisk hjelp for forskere som planlegger å forske i lav- og mellominntektsland, og bidra i den forskningsetiske vurderingen for medlemmer i regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK). Gjennom året har NEM også jobbet med en veileder som kan være en hjelp for vurdering av hvilke forskningsprosjekter som

De nasjonale forskningsetiske komiteene – årsrapport 2020 –

Arkivref: 2021/47

må ha en forskningsetisk forhåndsgodkjenning etter helseforskningsloven, og hvilke prosjekter som ikke trenger det. Veilederen skal ferdigstilles i 2021.

FEK har videre arbeidet for å oppfylle mål 1 gjennom *profesjonell rådgivning og veiledning*. Kontakten med forskningsinstitusjonene er høyt prioritert. Sekretariatet og samtlige komiteer og utvalg er i jevnlig kontakt med forskere, forskningsinstitusjoner og andre aktører, gjennom foredrag, telefon og e-post. Også i 2020 holdt ansatte en rekke foredrag og forelesninger, de fleste på forskningsinstitusjonene. Slik virksomhet er viktig for å opprettholde god kontakt med institusjonene og gjøre våre ressurser kjent. Det er stadig et stort behov for veiledning i oppfølgingen av Forskningsetikkloven. Mesteparten av veiledningen Granskingsutvalget gir, går til forskningsinstitusjoner og gjelder ulike spørsmål knyttet til behandlingen av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer. Vi erfarer at loven har vært viktig for å fremme bevissthet om forskningsetikk, og at mye er på plass på institusjonene når det gjelder rutiner for å håndtere uredelighetssaker. FEK ser at det også er behov for rådgivning og veiledning om hvordan institusjonene kan jobbe bredere for å fremme forskningsetisk refleksjon, og når det gjelder håndtering av andre forskningsetiske saker.

FEK har dernest arbeidet for å oppfylle mål 1 gjennom *velbegrunnede uttalelser og vedtak*. Profesjonell rådgivning og veiledning munner i enkelte tilfeller ut i rådgivende uttalelser. En helt sentral møteplass for å utvikle velbegrunnede uttalelser og vedtak er komité- og utvalgsmøter, og ressursbruken i FEK for å tilrettelegge for disse møtene er da også betydelig. Med koronapandemien ble de fysiske møtene avvirket fra og med 12. mars, og møtene har vært digitale siden. Dette har fungert tilfredsstillende, men på sikt ser vi at det vil være utfordrende å oppnå de samme resultatene med slike møter. Det er generelt sett vanskeligere å oppnå den gode dynamikken i diskusjonen av komplekse saker på digitale møteplasser. Totalt er det gjennomført 34 komité- og utvalgsmøter. Alle uttalelser og vedtak tilgjengeliggjøres på forskningsetikk.no, og NEMs vedtak legges i en tilgjengelig digital database hvor forskere kan bli kjent med forskningsetisk praksis.

For de rådgivende komiteene (NENT og NESH) er det en tendens til at det kommer færre henvendelser fra forskere som ber om råd i konkrete prosjekter. Dette kan tyde på at institusjonene langt på vei ivaretar arbeidet med forskningsetikk og fremmer etisk god og ansvarlig forskning. Samtidig får komiteene flere henvendelser fra ikke-forskere som gjelder tverrsektorielt samarbeid, der det kan være uklart om det er snakk om forskning eller ikke. Flere av disse sakene er konfliktfylte. På bakgrunn av disse erfaringene ser FEK blant annet et behov for å styrke innsatsen mot *andre aktører*, noe som utdypes under rapporteringen av mål 2 og 3.

I 2020 har FEK også arbeidet med å videreføre *relevante møteplasser for erfaringsutveksling og debatt*. På grunn av koronapandemien ble noen av disse sentrale møteplassene avlyst i 2020: Årskonferansen skulle i utgangspunktet arrangeres 18. mars, men måtte avlyses på kort varsel, og vi valgte å ikke gjennomføre Forskningsetisk forum i september. En målsetning med begge disse møteplassene er at de nettopp skal være fora for erfaringsutveksling og diskusjon på tvers, gjerne gjennom gruppediskusjoner. Dette er krevende å få til på en god måte digitalt. Da høsten kom fikk vi likevel gjennomført en rekke med kortere digitale arrangementer i forbindelse med at De nasjonale forskningsetiske komiteene var 30 år. Her fikk vi vist frem bredden i forskningsetikken og problemstillinger vi jobber med. Tilbakemeldinger viser at møteplassene ble opplevd som nyttige for forskere og administrasjon ved institusjonene som jobber med forskningsetikk. I tillegg arrangerte vi Lederforum i november. Dette ble et svært godt besøk

arrangement, der helt sentrale ledere fra forskningsinstitusjonene deltok og delte sine erfaringer knyttet til ulike aspekter ved forskningsetisk arbeid. Granskingsutvalget arrangerte nasjonalt seminar om behandling av uredelighetssaker i juni 2020. Dette var andre gang seminaret ble avholdt, for første gang som digitalt seminar. Tilbakemeldingene er at seminaret er nyttig, noe som også gjenspeiles av antallet påmeldte (ca. 70 stk.). Granskingsutvalget vil fortsette å arrangere seminaret med intervaller på ca. 18 måneder. På seminaret ble Granskingsutvalget oppfordret til å legge til rette for uformelle møteplasser for dem som arbeider administrativt med uredelighetssaker ved forskningsinstitusjonene. Sekretariatet for Granskingsutvalget fulgte opp med å avholde en digital “sekretariatskaffe” i oktober 2020, med gode tilbakemeldinger. De uformelle møtene vil bli videreført i 2021, og det tas sikte på å avholde to møter pr halvår.

Case 1: Lederforum

Arbeidet med forskningsetikk handler både om å fremme etisk god og ansvarlig forskning, og om å håndtere forskningsetiske saker og uredelighetssaker. Begge deler er et lederansvar. Lederforum for forskningsetikk er initiert av FEK, og skal være en møteplass for ledere ved forskningsinstitusjonene for faglig påfyll og for å diskutere felles utfordringer og erfaringer. Under Lederforum for forskningsetikk 2020 snakket rektorene Dag Rune Olsen (UiB), Kathrine Skretting (INN), Svein Stølen (UiO) og Klaus Mohn (UiS), i tillegg til direktør Tanja Storsul (Fafo) og prorektor Heidi Ormstad (USN) om sine erfaringer. I tillegg la vi frem nye funn fra det landsomfattende forskningsprosjektet Research Integrity in Norway (RINO), om sammenhengene mellom arbeidsmiljø/forskningskultur og forskningsintegritet. Inn lederne var invitert til å reflektere rundt følgende spørsmål:

- (1) Hva er sammenhengene mellom arbeidsmiljø/forskningskultur og forskningsintegritet, og hvordan kan ledere bygge et arbeidsmiljø som fremmer integritet i forskning?
- (2) Hvordan bør ledere organisere arbeidet for å håndtere forskningsetiske saker og uredelighetssaker?

Dette ble et godt møte, og vi opplever at toppledelsen ved institusjonene engasjerer seg i disse spørsmålene, og er interesserte i å lære av hverandre. På bakgrunn av diskusjoner og innspill på møtet, ser også FEK tydeligere hva institusjonene har behov for, og på hvilke områder det er særlig viktig med støtte for å oppnå den overordnede målsetningen om etisk god og ansvarlig forskning. Et viktig tiltak FEK skal jobbe med fremover, er å utvikle en veileder for håndteringen av forskningsetiske saker vs. uredelighetssaker.

Case 2: Forskningsetisk veileder om Medisinsk og helsefaglig forskning i lav- og mellominntektsland

Medisinsk og helsefaglig forskning i lav- og mellominntektsland

Forskningsetisk veileder

I 2020 ferdigstilte NEM en forskningsetisk veileder for medisinsk og helsefaglig forskning i lav- og mellominntektsland. De siste tiårene har vi bl.a. gjennom fagområdet internasjonal helse, sett en økning av forskningsprosjekter som utføres i lav- og mellominntektsland. Slik forskning vil ofte kreve en bredere forskningsetisk tilnærming enn i et samfunn hvor alle er sikret grunnleggende rettigheter. Å gjøre forskning i lav- og mellominntektsland, kan stille oss overfor vanskelige etiske avveininger knyttet til risiko og nytte, relevans, utnytting og maktskjevhet. Veilederen tar derfor utgangspunkt i den erkjennelse at den vestlige, mer individfokuserte forskningsetikken ikke er tilstrekkelig for å ivareta forskningsdeltakere i andre kulturelle kontekster. Formålet er derfor å gi forskere et godt grunnlag for å gjøre gode og forsvarlige forskningsetiske vurderinger når det planlegges å forske i lav- og mellominntektsland.

Veilederen er videre ment som en hjelp i den etiske vurderingen for regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk. Veilederen har anbefalinger knyttet til forskningsetiske overveielser i tillegg til gode prinsipper. Det innebærer blant annet at forskningen i lav- og mellominntektsland skal ha lokal relevans og nytteverdi. Videre at den utføres i respekt, og til fordel for de personene det forskes på og det felleskapet de er en del av.

Kapittelet om etisk forhåndsgodkjenning har i tillegg til anbefalinger også en seksjon med ofte stilte spørsmål og svar. Vi håper veilederen kan være en praktisk hjelp for forskere som planlegger å forske i lav- og mellominntektsland, og som en hjelp i den forskningsetiske vurderingen for regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK). Den kan

også være et verktøy til hjelp i regjeringens satsning på global helseforskning, som et ledd i arbeidet med å oppfylle FNs bærekraftsmål.

Veilederen er utarbeidet av en arbeidsgruppe med representanter fra NEM, REK, Statens helsetilsyn og UIO. Referansegruppen var tverrfaglig og bredt sammensatt av fagpersoner med ulikt faglig ståsted, men med en overvekt av medlemmer fra Global helse-miljøet.

Veilederen vil oversettes til engelsk, og er tilgjengelig på våre nettsider.

<https://www.forskningsetikk.no/aktuelt/ny-veileder-om-forskning-i-lav--og-mellominntektsland/>

<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/med-helse/medisinsk--og-helsefaglig-forskning-i-lav--og-mellominntektsland/>

Konklusjon

Virksomhetsleder vurderer at tiltakene i stor grad har innfridd målsetningen om at forskere og forskningsinstitusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning og styringsparametere i tildelingsbrevet.

Mål 2: Andre aktører tar hensyn til forskningsetikk i sitt arbeid

Virksomhetens prioriteringer har, i tråd med tildelingsbrevet, vært rettet mot forskere og forskningsinstitusjoner de siste årene. Samtidig skal FEK være en ressurs, også for andre aktører enn forskere og forskningsinstitusjoner, som er involvert i eller har et ansvar for forskningsetikk.

FEK har her særlig rettet sitt arbeid mot aktører som forvalter annet lovverk enn forskningsetikkloven, og som har stor betydning for etiske sider ved forskningen. Lov om medisinsk og helsefaglig forskning (helseforskningsloven) og Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) er særlig relevante her.

For det første er flere av ressursene FEK har utviklet i 2020 også rettet mot andre aktører. Det gjelder spesielt rapporten om stordata, *Stordata i forskning: Store muligheter, store utfordringer*. Her gjelder flere av anbefalingene aktører slik som forskningsfinansiører og oppdragsgivere.

Videre jobber FEK også opp mot andre aktører gjennom profesjonell rådgivning og veiledning, og til en viss grad gjennom velbegrunnede uttalelser og vedtak. I 2020 har FEK levert flere felles høringsinnspill som angår andre aktørers arbeid med forskningsetikk, blant annet innspill til strategiarbeid i Norges forskningsråd (NFR) og Norsk senter for datadeling (NSD).

FEK har i 2020 også hatt flere møter med helt sentrale aktører i det norske forskningssystemet. Vi hadde et møte med NFR, der forskningsetiske problemstillinger knyttet til oppdragsforskning og samarbeidsprosjekter i forskning var et hovedtema. FEK og NFR ble her enige om at det er behov for å klargjøre forskjeller mellom oppdragsforskning og forskning som reiser liknende problemstillinger, f.eks. samarbeidsprosjekter. Det er ikke minst et behov for å klargjøre hva som er forskning, og hva som ikke er det. FEK og NFR vil fortsette dialogen om disse spørsmålene. FEK har også hatt et møte med Datatilsynet, der sentrale problemstillinger knyttet til samtykke i henhold til ny personvernlovgivning og det forskningsetiske samtykket ble diskutert. FEK og Datatilsynet snakket også om viktigheten av god rollefordeling og samarbeid. Hensynet til personer, herunder personvern, utgjør en vesentlig del av forskningsetikken. Gjennom kontakten med institusjoner og forskere opplever vi at det er en del forvirring angående personvern og forskningsetikk. FEKs ønsker å bidra til en felles forståelse omkring personvern samt roller og ansvar knyttet til de mer generelle forskningsetiske problemstillingene, og vil fortsette dialogen med NSD for å oppnå dette.

FEK opprettholder en dialog med andre aktører i det norske forskningssystemet, først og fremst gjennom ulike møteplasser for erfaringsutveksling og debatt. En slik viktig møteplass i 2020 var en workshop vi inviterte til i forbindelse med utviklingen av ny strategi, der vi inviterte en rekke sentrale aktører, som FFA, UHR, NSD, Bioteknologirådet, Datatilsynet, REK og NFR. Samarbeidet med REK-systemet har vært meget godt i 2020. Som et alternativ til Storfellesmøte ble det arrangert et webinar om genetikk og kunstig intelligens med en etterfølgende paneldebatt. I tillegg til Storfellesmøtet ble det avholdt to møter i arbeidsutvalget mellom REK og NEM. Arbeidsutvalget består av komitéledere og sekretariatsledere fra begge organene. I møtene diskuteres saker som er ferdigbehandlet i NEM, og hvor hensikten er en felles forståelse for vurderingene som er gjort. Videre diskuteres prinsipielle forskningsetiske problemstillinger av felles interesse, policy av betydning for søkere og komiteer, veiledere mv. Koordinator i FEK deltar også på ukentlige møter med sekretariatslederne i de ulike REKene, i tillegg til å delta på komitémøter i alle REKene minst en gang årlig.

I tråd med FEKs strategi, har FEK også deltatt på ulike internasjonale møteplasser, blant annet i regi av European Network of Research Integrity Offices (ENRIO) og The European Network of Research Ethics Committees (EUREC). I Europa er det stor interesse rundt etableringen og driften av såkalte «ikke-medisinske» forskningsetiske komiteer, det vil si komiteer som dekker samfunnsvitenskap og humaniora og naturvitenskap og teknologi, og ansatte i FEK bidrar med informasjon om det norske systemet, blant annet på et møte i EUREC. I 2020 har direktør i FEK vært med på å utvikle et prosjekt i OECD, Global Science Forum om forskningsintegritet i det globale forskningssystemet, og direktør fortsetter arbeidet i prosjektet som deltaker i en ekspertgruppe fremover. Dette anses som viktig arbeid for å bidra i den globale utviklingen av forskningsetikk. Også i en nasjonal kontekst kan prosjektet bli svært viktig, da sluttrapporten vil vise til beste praksiser for hvordan ulike aktører i forskningssystemet kan ta ansvar for forskningsetikk.

Case 1: Worskhop med eksterne aktører i forbindelse med ny strategi

I arbeidet med ny strategi ønsket vi å innhente innspill fra samarbeidspartnere og sentrale aktører i det norske forskningssystemet. Vi inviterte derfor til en workshop høsten 2020. Sentrale problemstillinger vi ønsket å diskutere er muligheter og utfordringer for forskningsetikken i Norge i dag og fremover, FEKs rolle, og hvilken rolle andre sentrale aktører spiller. Vi ba mer konkret om innspill til følgende spørsmål:

- (1) FEK har som visjon å være den sentrale ressursen for forskningsetikk i Norge. Hva forventer du av en aktør som er «den sentrale ressursen for forskningsetikk»? Hvordan fyller FEK denne rollen i dag?
- (2) Med forskningsetikkloven (2017) fikk forskningsinstitusjonene et lovpålagt ansvar for forskningsetikk. Hvordan har lovendringen påvirket hvordan din organisasjon arbeider med forskningsetikk? På hvilke områder og hvordan kan samarbeidet med FEK styrkes framover?
- (3) Hvilke temaer mener du bør prioriteres i arbeidet med å styrke forskningsetikk fremover?

Dette var et nyttig møte, der vi inviterte aktører til å reflektere rundt sitt eget ansvar for å ivareta forskningsetikken, men der vi også fikk mange gode innspill til hvordan FEK kan styrke sitt arbeid de kommende årene. Vi opplever at vi har en svært god dialog med sentrale aktører, og at det er et gjensidig ønske om fortsatt og styrket samarbeid, for dermed på sikt også bidra til styrket tillit til forskning.

Konklusjon

FEK har nådd mål 2 i 2020. Det er lagt ned mye arbeid og ressurser for å nå målet, men det er samtidig virksomhetsleders oppfatning av FEKs samhandling med andre aktører bør styrkes ytterligere, og dette er bakgrunnen for økt innsats mot andre aktører i FEKs nye strategi. Det blir spesielt viktig med styrket dialog med aktører som er involvert i oppdragsforskning og samarbeidsprosjekter, for å sikre at de også tar hensyn til forskningsetikk i sitt arbeid.

Mål 3: Samfunnet har tillit til forskning

Arbeidet FEK gjør for å sikre etisk god og ansvarlig forskning i Norge, vil også kunne bidra til at samfunnet har tillit til forskning. I tillegg til de tiltakene som er omtalt under 1 og 2, er et viktig bidrag i denne sammenhengen å drive aktiv kunnskapsformidling og være en pådriver for offentlig debatt. Disse tiltakene omtales under, med vekt på nettsidene, Magasinet Forskningsetikk og åpne møter. I tillegg til slike tiltak, har FEK – ansatte i sekretariatet og komité- og utvalgsmedlemmer – på ulike måter engasjert seg i den offentlige debatten og på ulike arrangementer.

Forskningsrådets befolkningsundersøkelse i 2020 viser at 87 prosent av befolkningen har meget stor eller ganske stor tillit til forskning. Dette er det høyeste tallet som er målt i Forskningsrådets befolkningsundersøkelser. Folk har også gjennomgående tillit til det forskere formidler, 82 prosent har meget stor eller ganske stor tillit til det forskere formidler gjennom media. Dette er svært positive tall, og spesielt viktige tall i en pandemi, fordi tillit til forskning er avgjørende i arbeidet med å finne gode, kunnskapsbaserte løsninger.

Nettsidene

The screenshot shows a web browser window with the URL forskningsetikk.no/aktuelt/om-de-nye-nettsidene/. The page is titled "Om de nye nettsidene" and was published on 10.05.2019. The content describes the new website structure, highlighting the focus on research ethics committees and selection bodies, and their respective guidelines. It also mentions the availability of articles from the Research Ethics Library (FBIB) and the Research Ethics Magazine. The page includes a navigation menu with links to "Om oss", "Ressurser", "Retningslinjer", "Lovverk", and "Tema". A search bar is located in the top right corner.

Om de nye nettsidene | Forskningsetikk

forskningsetikk.no/aktuelt/om-de-nye-nettsidene/

Nyheter Magasinet Forskningsetikk English

Om oss Ressurser Retningslinjer Lovverk Tema Hva leter du etter?

Om de nye nettsidene

Publisert: 10.05.2019

Sidene er bygget opp rundt komiteer og utvalg, samt deres retningslinjer for de respektive fagområdene. I tillegg finner du fagartikler fra Forskningsetisk bibliotek (FBIB) og nyheter om oss og fra Magasinet Forskningsetikk.

Sidene fokuserer på våre komiteer og utvalg, ettersom vårt viktigste innhold kommer fra dem: uttalelser, vedtak, protokoller og referater. Du finner alt dette under den enkelte komité/utvalg, og under fanen "Om oss" finner du også alle samlet under [Forskningsetiske enheter](#).

Kontaktinformasjon finner du også under ["Om oss"](#), eller under den enkelte komité/utvalg.

Fanen ["Tema"](#) viser til artikler i Forskningsetisk bibliotek (FBIB). Dette er en ressurs laget særlig for de som underviser i forskningsetikk. Artiklene er skrevet av uavhengige fagfolk og innholdet representerer ikke nødvendigvis De nasjonale forskningsetiske komiteenes syn. Artiklene er laget for å være en innføring og/eller et diskusjonsgrunnlag. Vi har i tillegg enkelte rene faktaartikler om lovverk i FBIB, som også er plassert under fanen ["Lovverk"](#).

["Retningslinjer"](#) viser til anerkjente forskningsetiske retningslinjer, samt veiledere på de ulike fagområdene. Du kan lese mer om retningslinjene [her](#).

I år lanserte vi nye nettsider med nytt domene, forskningsetikk.no og researchethics.no. Målet er at et intuitivt domene på sikt skal gi økt trafikk og større uttelling i søkemotorer. Vi endrer noe på målingene våre i Google Analytics med de nye sidene, derfor vil tallene avvike noe fra det som er rapportert i tidligere årsrapporter. Utviklingen viser at vi har en fortsatt økende bruk av sidene i 2020. Økningen er på fem prosent fra året før. Dette ser ut til å kunne forklares med økt bruk av våre engelske nettsider, både i Norge og globalt.

	2018	2019	2020
Sidevisninger totalt	629 596	661 169	696 679
Sidevisninger på engelsk	132 806	197 240	255 469
Antall økter	294 352	324 133	366 447
Økter på mobil (inkl. tablet)	69 312	78 405	86 883

Ved overgang til nye nettsider har det vært særlig viktig for oss å lage sidene responsive, for å legge bedre til rette for bruk også på mobil og nettbrett. Denne bruken økte med nesten ti prosent fra 2019-2020, en tilsvarende utvikling som tidligere år. Vi har også lagt stor vekt på å gjøre nettsidene kvalitetsmessig gode og i tråd med universell utforming. Vi har igjen tatt i bruk verktøyet Siteimprove for å sikre god oppfølging av dette arbeidet, og ved utgangen av 2020 ligger vi allerede svært godt an. Når det gjelder universell utforming, scorer sidene for eksempel mer enn 97 av 100 poeng i Siteimproves skala. Målet fremover vil være å opprettholde og videreutvikle sidene på et høyt nivå.

Overgang til digitalt arbeid som følge av koronapandemien, lansering av nettsider og jubileumsmarkering med en rekke digitale arrangementer har krevd store deler av tiden til kommunikasjonsrådgiver/webredaktør i 2020. Vi har derfor sendt ut færre nyhetsbrev enn tidligere. Etter en opprydning i abonnent-listen, ble antallet redusert fra 2130 til 2047. Antall følgere i sosiale medier har imidlertid steget litt. Vår Facebook-side har 1253 følgere (1223 i 2019) og Twitter-kontoen 1952 (1890 i 2019).

Begrensede kommunikasjonsressurser har også ført til at vi har et etterslep på oppdatering av det faglige innholdet på våre nettsider. Dette er arbeid som vil prioriteres neste år.

Magasinet Forskningsetikk

Fra og med første utgave i 2020 endret bladet navn fra Forskningsetikk til Magasinet Forskningsetikk. Et viktig formål med endringen var å tydeliggjøre skillet til øvrig virksomhet ved overgang til nytt domenenavn for FEK på nett, forskningsetikk.no. Magasinet fikk samtidig en visuell oppgradering, som både skal skape et tydelig, tidsriktig og seriøst uttrykk og gi gode leseropplevelser.

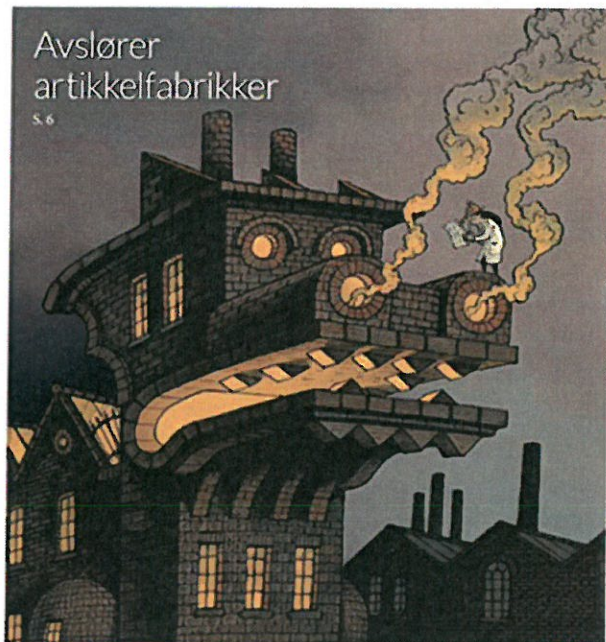
Magasinet Forskningsetikk kom ut med tre utgaver i 2020. Magasinet ønsker å følge opp aktuelle spørsmål og selv å sette dagsorden. Over tid er målet samlet sett å publisere artikler som favner bredt både når det gjelder tema og fagfelt.

MAGASINET Forskningsetikk

Nr 1 • April 2020 • 20. årgang

Avslører
artikkelfabrikker

S. 6

«Det betyr å gi uttrykk for kommersielle
interesser som ikke er i samsvar med
etikk» S. 4

«Vi trenger en skikkelig utredning av hva forskning
får til å gjøre med utvalgte mennesker» S. 12

«Det bør ikke bli slik at vi kjenner oss
for å publisere på vårt eget språk» S. 22

Koronapandemien har vært en rød tråd i magasinet. Forskning i krisetid bringer opp veldig mange spørsmål vi synes det er viktig å rette søkelyset mot. I den første utgaven i 2020 fortalte vi blant annet om arbeidet med å utvikle vaksiner mot koronaviruset. Vi fortalte også om avsløringen av kinesiske «papirmøller» som etter alt å dømme produserer vitenskapelige artikler på bestilling. En norsk forsker var sentral i opprullingen. Det andre nummeret tok for seg dilemmaene koronaforskerne møter på i sitt arbeid. Hvilke utfordringer står de overfor, og hvordan prioriterer de i en tid der hvert minutt teller? Gjennom et historisk tilbakeblikk markerte også magasinet at det var 30 år siden De nasjonale forskningsetiske komiteene ble opprettet.

I årets siste utgave fortalte vi om en omdiskutert forskningsmetode der frivillige blir smittet med koronaviruset. Et grunnleggende etisk spørsmål i slik forskning er risiko og

ulempe for deltagerne versus den mulige samfunnsnytt.

Antall abonnenter øker jevnt. Per desember 2020 abonnerer rundt 3500 på bladets papiirutgave. Flere av disse er institusjonsabonnenter som får tilsendt flere eksemplarer, og totalt antall utsendte blader er dermed rundt 3800. I tillegg har Forskningsetikk over 900 digitalabonnenter. Bladet leses også via nettsiden www.forskningsetikk.no og i våre kanaler på sosiale medier. Her ser vi at sakene er mye lest og delt. Flere av artiklene publiseres også på forskning.no, der Magasinet Forskningsetikk når flere ulike målgrupper. Gjennom tilknytningen til Fagpressens medieportal publiseres sakene i tillegg på fagpressenytt.no.

Åpne møter

I 2020 arrangerte FEK følgende åpne (digitale) møter:

- Nasjonalt seminar om behandling av uredelighetssaker; hovedtema: "Institusjonsansvaret: Erfaringer med forskningsetikkloven fra 2017" (Granskingsutvalget), 18. juni
- Hva er etisk akseptabelt?, 12. oktober
- Return of human remains? Practices, implications and ethical issues. (Skjelettutvalget), 13. oktober
- Lansering av rapport: Stordata i forskning: store muligheter, store utfordringer, 14. Oktober
- Genetikk og kunstig intelligens (NEM og REK), 16. Oktober
- Lederforum for forskningsetikk, 24. november.

Case 1: Podkasten Forskningsetikk

Ettersom forskningsetikk rommer temaer som er sammensatte og omfattende, har vi lenge tenkt at podkast vil være et godt format for vår formidling. I jubileumsåret 2020 satte vi derfor i gang et prøveprosjekt, der vi laget syv podkast-episoder i løpet av høsten i samarbeid med produksjonsselskapet Megahertz. Gjennom 20-30 minutter lange episoder har vi tatt opp temaer som akademisk frihet og korona. Vi har spurt «Kan vi stole på forskning?», og tatt opp uredelighet og RINO-undersøkelsen. I episoden «Er vin egentlig sunt?», går vi gjennom tips til hvordan man bør lese forskning i mediene.

Podkastene er lastet ned drøyt 660 ganger så langt. Målet er at de kan være en ny inngang til forskningsetikk for de som ikke kjenner tematikken så godt fra før, jf. FEKs mål om at samfunnet har tillit til forskning. Vi ønsker også at det skal være en ressurs undervisere kan benytte seg av.

Konklusjon

Totalt sett anser vi at synligheten for forskningsetikk og FEK har vært god i 2020 og at dette reflekteres i fortsatt vesentlig økende bruk av vår viktigste kommunikasjonskanal, nettsidene. Virksomhetsleder mener FEK har oppfylt mål 3 som forventet. Det har vært til dels stor aktivitet og mye arbeid er lagt ned for å oppfylle målet. Samtidig ser vi at forskningsetikk med fordel fortsatt kan være enda mer synlig i offentligheten. De viktigste satsningsområdene neste år blir oppdatering og videreutvikling av faglige ressurser på nett, samt å opprettholde den tekniske

kvaliteten til nettsidene. Vi jobber også stadig med å øke synligheten til FEK i den offentlige debatten, blant annet gjennom styrket koordinering av arbeidet i komiteer, utvalg og sekretariat, der kommunikasjon av det felles arbeidet utgjør en integrert del av innsatsen.

IV. Styring og kontroll i FEK

Styrke samarbeidet

FEK skal prioritere å styrke samarbeid mellom komiteene/utvalget og mellom komiteene/utvalget og sekretariat. Dette er viktig både for å sikre god kvalitet i arbeidet, for å tilrettelegge for at institusjonene oppfyller sitt ansvar og for god og effektiv ressursbruk.

Samarbeidet i FEK har blitt betydelig styrket i 2020, og virksomhetsleder har jobbet systematisk for faglig og administrativ koordinering. FEK har utarbeidet aktivitetsplaner med helhetlige prioriteringer som omfatter komiteer, utvalg og sekretariat.

Risikovurderinger

Sekretariatet har gjennomført risikovurderinger. FEK har sett behovet for å oppgradere opplæringsressurser (spesielt Forskningsetisk bibliotek og engelske nettsider) og utvikle ytterligere undervisningsmateriale. Dette utgjør viktige komponenter i arbeidet med å støtte forskere og forskningsinstitusjoner, og dette er arbeid som derfor skal prioriteres fremover.

Saksbehandlingstid klagesaker NEM

NEM avholdt ni komitémøter og behandlet 17 klagesaker i 2020. NEM har videre behandlet en henvendelse om etisk vurdering for innsamling av opplysninger for Norsk Intensiv og Pandemiregister, samt et par henvendelser som ikke er direkte knyttet til spesifikke forskningsprosjekter. For klagesaker er den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden ca. 10 uker fra klagen oversendes fra REK til vedtak er ekspedert. Inkludert i denne beregningen er to klagesaker, som på grunn av sin kompleksitet og behov for ekstern sakkyndig vurdering, ble behandlet i to påfølgende møter. Fra NEM har avgjort klagesaken i møtet og til klagen sendes prosjektleder, er gjennomsnittlig saksbehandlingstid ca. 4 uker. Dette anses som akseptabelt. Som en følge av koronapandemien og behov for rask behandling av medisinsk og helsefaglige forskningsprosjekter knyttet til COVID-19, har NEM hatt beredskap for hurtig klagebehandling.

Inkluderingsdugnad

Virksomhetene skal arbeide systematisk for å realisere regjeringens inkluderingsdugnad, og utvikle rutiner og arbeidsformer i personalarbeidet med sikte på å leve opp til målene for dugnaden. Det ble ikke ansatt personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV i FEK i 2020. Ved ansettelser i 2020 var det fokus på inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i cv ved å invitere også disse gruppene til å søke jobb i FEK. Utover dette, ble det ikke igangsatt rutiner og tiltak for å nå 5 %-målet i 2020. Dette er noe vi må jobbe videre med fremover.

I forbindelse med ansettelser ble det vurdert dithen at det var ønskelig å ansette en mann dersom kvalifikasjoner var like mellom søkere av ulikt kjønn. Dette da menn i sekretariatet var, og fortsatt er, underrepresentert. Per november 2020 var det én mann ansatt i sekretariatet og 10 kvinner.

Motvirke arbeidslivskriminalitet

FEK benytter seg av anskaffelsesordninger via staten ved DIFI der det er mulig. Per i dag gjelder dette reiseavtale, anskaffelse av kontorrekvisita, mobiltjenester og datautstyr. Vi gjennomfører anbud, også for mindre innkjøp.

Informasjonssikkerhet

I 2020 utarbeidet FEK rutiner for håndtering av informasjonssikkerhet, inkludert håndtering av uønskede digitale hendelser, i virksomheten, som en del av revisjonen av sikkerhets- og beredskapsarbeidet. For 2021 er det planlagt videre arbeid med informasjonssikkerhet, bl.a. skal det ses på ulike tiltak for å unngå uønskede hendelser.

Sikkerhet og beredskap

Revisjon av planen for sikkerhet og beredskap er gjennomført i 2020. Det ble gjennomført en øvelse i 2020.

Helse, miljø- og sikkerhetsarbeid

Det ble ikke gjennomført vernerunder i 2020. Vi har jobbet videre med oppfølging av medarbeiderundersøkelsen som var i 2019, og blant annet utviklet mål og tiltak for ansatte i sekretariatet under pandemien i 2020. Tilrettelegging ved hjemmekontor har vært en viktig prioritet da Oslo kommune igangsatte påbud om hjemmejobbing. Ansatte har fått levert ulikt utstyr ved behov for å unngå belastningsskader.

Vurdering av framtidsutsikter

FEKs samfunnsmål er etisk god og ansvarlig forskning. Her følger noen interne og eksterne forhold virksomhetsleder mener kan ha betydning for måloppnåelsen på kortere og lengre sikt.

Neste år starter mange *nye medlemmer i komiteer og utvalg*. Hvert medlem tilbyr en unik kompetanse og erfaring fra eget fagfelt eller bakgrunn som bidrar til at komiteer og utvalg kan yte sitt aller beste overfor forskere, andre aktører og samfunnet for øvrig. Samtidig er forskningsetikken et stort og komplekst felt i stadig utvikling, og forvaltningen av forskningsetikk krever bred etisk, så vel som juridisk kompetanse, i tillegg til innsikt i spesifikke fagfelt. Fremover vil vi utvikle særlige opplæringsressurser rettet mot nye medlemmer. Vi tror dette vil bidra til å styrke den faglige kompetansen ytterligere og at kontinuerlig fokus på opplæring, også av egne medlemmer, er viktig for at FEK når sitt samfunnsmål også i kommende år.

Forskningsetikkloven fra 2017 innebærer flere endringer for det norske forskningssystemet. FEK opplever generelt at det er et økende behov for veiledning i oppfølgingen av forskningsetikkloven. FEK har igangsatt et prosjekt for å utvikle og oppdatere opplærings- og undervisningsressurser. FEK vil fremover også jobbe med å utvikle en veileder til nytte for forskningsinstitusjonene om håndteringen av hhv. forskningsetiske saker og uredelighetssaker.

Tverrsektorielt samarbeid mellom offentlige myndigheter, private aktører og forskningsmiljøer er ofte ønskelig og nødvendig for å oppnå ny kunnskap som kan komme samfunnet til gode. Samtidig reiser slikt samarbeid en rekke forskningsetiske utfordringer. I enkelte tilfeller settes forskningsetiske prinsipper som uavhengighet og åpenhet på prøve. Tverrsektorielt samarbeid reiser også spørsmålet om hvem som har ansvar for å ivareta forskningsetikken. FEK ser stadig

et behov for å styrke forutsetningene for at også andre aktører som er involvert i forskning, men som ikke er underlagt forpliktelsene i forskningsetikkloven, opptrer i tråd med anerkjente forskningsetiske normer. Dette er igjen et premiss for at samfunnet har tillit til forskning. FEK vil fortsette dialogen med KD om hvordan dette ansvaret best kan ivaretas.

Erfaringer etter ett år med *koronaforskning* viser oss at forskningsetiske normer kommer under press i en krisetid. Mange av de grunnleggende forskningsetiske normene, slik som informert samtykke, har vært hyppig diskutert, og enkelte har tatt til orde for at det forskningsetiske rammeverket bør revideres. FEK ser at nytteverdien ved forskningsprosjekter også lettere kan overdrives i en krisetid, nettopp fordi behovet for kunnskap er så stort. Det er viktig at de forskningsetiske normene stadig diskuteres og brytes mot konkrete saker og utviklingen i samfunnet. For å sikre tillit til forskningen også fremover, er det imidlertid også viktig at diskusjonene rundt eventuelle unntak og revisjoner av forskningsetisk rammeverk er gjenstand for brede og åpne diskusjoner.

Forskning involverer i økende grad *internasjonalt samarbeid*. Dette har også implikasjoner for forskningsetikken, fordi det kan være ulike standarder i ulike land eller fordi slikt samarbeid i seg selv innebærer forskningsetiske utfordringer. FEK ser at samarbeid på tvers av grenser er viktig for å styrke arbeidet med forskningsetikk, og vil ha økt fokus på slikt samarbeid de kommende årene for å kunne oppfylle samfunns målet om etisk god og ansvarlig forskning.

FEKs evne til å nå fastsatte mål på kortere og lenger sikt vurderes samlet sett som god.

V. Årsregnskap

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Kunnskapsdepartementet i virksomhets- og økonomiinstruksen for De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK). Vi mener regnskapet gir et dekkende bilde av FEKs disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Riksrevisjonen gjennomfører revisjon av De nasjonale forskningsetiske komiteenes regnskap.

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Rapport kjørt: 28.01.2021

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2020

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2020	Merutgift (-) og mindreutgift
0284	Driftsutgifter	01			19 400 000	16 978 007	2 421 993
1633	Nettoordning MVA i staten	01			0	628 113	
Sum utgiftsført					19 400 000	17 606 120	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2020	Merinntekt og mindreinntekt(-)
5309	Tilfeldige inntekter	29		0	13 000	
5700	Folketrygden - arbeidsgiveravgift	72		0	1 535 370	
Sum inntektsført					0	1 548 370

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet 16 057 750

Kapitalkontoer

60093601	Norges Bank KK /innbetalinger				1 006 385	
60093602	Norges Bank KK/utbetalinger				-17 289 251	
702963	Endring i mellomværende med statskassen				225 117	

Sum rapportert 0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

	31.12.2020	31.12.2019	Endring
	0	0	0
702963 Mellomværende med statskassen	-564 102	-789 219	225 117

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler). Se note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år for nærmere forklaring.

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
28 401	50 000	19 350 000	19 400 000

Note 8 Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Fullmakt til å overskride bevilgning med overtid, reisetid og timelønn for november 2020*	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
28 401		2 421 993		2 421 993					2 421 993	967 500	967 500

* Denne kolonnen er kun aktuell for virksomheter som er lønnskunde av DFØ og som er berørt av omleggingen av utbetalingsløsningen i DFØ. DFØ har i 2020 endret utbetalingsløsningen for overtid, reisetid og timelønn. Dette medfører at virksomheter som er lønnskunder av DFØ for regnskapsåret 2020 vil utbetale overtid for 13 måneder (november og desember 2019 og januar til november 2020). Berørte virksomheter har fått fullmakt til å overskride bevilgning i 2020 tilsvarende engangseffekten knyttet til omlegging av utbetalingsløsningen i DFØ.

** Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Opplysninger om avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler*

Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)	Merinntekt og mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
3xxxxx			0
xxxxxx			0
xxxxxxx			0

* Denne delen skal kun fylles ut og presenteres av virksomheter som har avgitt belastningsfullmakter på inntektskapitler.

Forklaring til bruk av budsjetfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter (gjelder for både utgiftskapitler og inntektskapitler)

Stikkordet «kan overføres»

Stikkordet «kan benyttes under»

Stikkordet «overslagsbevilgning»

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre på utgiftskapitler og inntektsført av andre på inntektskapitler)

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Fullmakt til å overskride investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Innsparing i regnskapsåret som følge av bruk av fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2020

	Note	2020	2019
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	0	0
Andre inntekter	1	0	0
Sum inntekter fra drift		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	12 478 139	13 435 413
Andre utbetalinger til drift	3	4 364 557	5 927 712
Sum utbetalinger til drift		16 842 696	19 363 125
Netto rapporterte driftsutgifter		16 842 696	19 363 125
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
Sum investerings- og finansinntekter		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	135 311	145 703
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
Sum investerings- og finansutgifter		135 311	145 703
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		135 311	145 703
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	6
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	6
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		13 000	15 800
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		1 535 370	1 678 291
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		628 113	661 380
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		-920 257	-1 032 711
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		16 057 750	18 476 111

Oversikt over mellomværende med statskassen **

Eiendeler og gjeld	2020	2019
Fordringer	0	0
Kontanter	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-566 428	-788 721
Skyldige offentlige avgifter	0	0
Annen gjeld	2 326	-498
Sum mellomværende med statskassen	8	-789 219

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Kontrollsum:

16 057 750

16 057 750

0

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2020	31.12.2019
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	0	0

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2020	31.12.2019
Lønn	7 859 468	9 003 824
Arbeidsgiveravgift	1 535 370	1 678 291
Pensjonsutgifter*	935 590	1 056 138
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-60 152	-61 231
Andre ytelser	2 207 863	1 758 391
Sum utbetalinger til lønn	12 478 139	13 435 413
Antall utførte årsverk:	9,72	11

*** Nærmere om pensjonskostnader**

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret.

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

KONTI: Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2020	31.12.2019
630-631 Husleie	1 524 245	1 255 238
660-662 Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
663 Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	2 698	11 969
632-639 Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	114 881	109 931
664-669 Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	1 460	0
650-659 Mindre utstysanskaffelser	7 220	24 193
640-649 Leie av maskiner, inventar og lignende	176 351	133 765
670-673 Kjøp av konsulenttenester	355 793	515 455
674-679 Kjøp av andre fremmede tjenester	623 931	757 127
710-719 Reiser og diett	153 381	739 743
61*;62*;68*;69*;70*;720-787 Øvrige driftsutgifter	1 404 598	2 380 292
Sum andre utbetalinger til drift	4 364 557	5 927 712

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2020	31.12.2019
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2020	31.12.2019
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2020	31.12.2019
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	138 179	109 780
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	-2 868	35 922
Sum utbetaling til investeringer	135 311	145 703

	31.12.2020	31.12.2019
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

[Innholdfortegnelse](#)

Note 6 Innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2020	31.12.2019
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	0	6
Sum innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	6

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

KONTI: Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2020	31.12.2019
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

KONTI Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

		31.12.2020	31.12.2020	
		Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler				
130-138 NOT 134	Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
134	Obligasjoner	0	0	0
	Sum	0	0	0
Omløpsmidler				
150	Kundefordringer	0	0	0
1-152;157;170-179	Andre fordringer	0	0	0
190-192	Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
	Sum	0	0	0
Langsiktig gjeld				
220-222;228;229	Annen langsiktig gjeld	0	0	0
	Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld				
240	Leverandørgjeld	-807 442	0	-807 442
260-265;269	Skyldig skattetrekk	-566 428	-566 428	0
270-274;277;279	Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
5;280-282;290-299	Annen kortsiktig gjeld	2 326	2 326	0
	Sum	-1 371 544	-564 102	-807 442
	Sum	-1 371 544	-564 102	-807 442

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer							
Selskap 1							
Selskap 2							
Selskap 3							
Balanseført verdi 31.12.2020							0
* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.							

10.3.21 Ille Inge

Vår ref.:

Dato: 10.02.2021

Ledelseskommentar til årsregnskapet 2020

Formål

De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK) er en viktig del av det norske forskningssystemet og skal fremme etisk god og ansvarlig forskning. Virksomheten skal drives i samsvar med forskningsetikkloven med forskrifter. Etter loven skal det oppnevnes nasjonale forskningsetiske komiteer som til sammen dekker alle fagområder, og et Granskingsutvalg. Gjennom forebyggende arbeid og rådgiving, og gjennom gransking av saker om mulig uredelig forskning, skal FEK bidra til at forskning i offentlig og privat regi skjer i henhold til anerkjente etiske normer.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Kunnskapsdepartementet gjennom instruks for økonomistyring.

Vurdering av driften 2020

FEK har i løpet av 2020 justert på mange av de planlagte aktivitetene i henhold til tildelingsbrev, risikovurdering og tiltaksplaner på grunn av den pågående pandemien. Planlagte aktiviteter er for en stor del gjennomført gjennom digitale møteplasser, mens reiser er avlyst. Som følge av covid-19, er driftsutgiftene derfor noe lavere enn budsjettet.

Avvik mellom periodisert budsjett og kontantregnskap

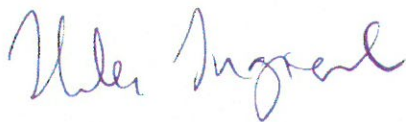
Regnskapet viser at FEK i 2020 har hatt et underforbruk på rundt 2,4 millioner. Dette skyldes i all hovedsak pandemien og de konsekvenser det har hatt for driften.

Samtlige komite- og utvalgsmøter etter 12. mars 2020 er gjennomført digitalt, og alle planlagte reiser i sekretariatet innenlands og utenlands er stoppet. Det har vært betydelig mindre reisevirksomhet enn planlagt, både blant ansatte og komite- og utvalgsmedlemmer. Samtidig har komite- og utvalgsmøtene vært gjennomført med større hyppighet, og det har vært til dels stor aktivitet i komite- og utvalgsarbeid.

Vi har avlyst flere av våre større møter, som Årskonferansen, Storfellesmøtet og Forskningsetisk forum. Andre arrangementer er gjennomført som webinarer, og har jevnt over hatt en lavere kostnad enn fysiske møter.

FEK har hatt noe lavere kostnader enn budsjettet knyttet til lønnskostnader, da vi har hatt to ubesatte stillinger til og med 2. mai 2020, og en av stillingene var ubesatt frem til 17. desember.

Vi forventer stadig pågang av covid 19-prosjekter i vårt system. Det er iverksatt tiltak som trer i kraft dersom NEM mottar flere klagesaker enn normalt fra REK.

Helene Ingjerd
Direktør

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret.
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.
- d) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorapporteringen

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorapporteringen *Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen* bokførte tall fra virksomhetens kontospesifikasjon i kolonnen *Spesifisering av bokført avregning med statskassen*. Noten viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskonto) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Virksomheten har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifikasjon av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

0321 Helle Ingrid